

מנהיגים קלוקלים

פוליטיקאים לא חסרים בישראל, אבל מנהיגים כמעט אין. האם זה קשור לעובדה שמנהיגות עדיין אינה חלק מתוכנית הלימודים בישראל? בבתי הספר בארצות הברית ובאירופה דווקא לומדים מנהיגות. מנכ"ל העמותה לפיתוח מנהיגות: "יש פה דור שאין לו מנהיגות להזדהות איתה. הם רואים את ראש הממשלה, הנשיא ושר האוצר מסתבכים, וזו בעיה"

ליאת רותם-מלמד

פורמליות.

"במדינה שלנו יש הרבה מאוד השקעה בסגירת מערכת, אבל אין כמעט השקעה במצוינות", טוען אליאב זכאי, מנכ"ל ארגון LEAD, עמותה שמטרתה לקדם ולטפח מנהיגות צעירה בישראל. "כשכבר יש השקעה במצוינות, היא הולכת יותר לכיוונים הריאליים ולא למצוינות רגשית ובינאישית, ומכאן גם לא לנושא המנהיגות. החזון שלנו הוא לשנות את תרבות המנהיגות במדינה באמצעות טיפוח דור העתיד. אנחנו עוזרים לה"

פוליטיקאים ומנהיגים שה' שורים בפלילים לא חסרים לנו, ועדיין, נושא המנהיגות אינו חלק ממשי מתוכניות הלימודים בבתי הספר. בכל בית ספר יש מועצת תלמידים ומנהלי בתי ספר ששמים דגש על הנושא, אבל למרות זאת, אפי שר ללמוד ולחיות מנהיגות בעיקר במסגרות בלתי

וצעירים בקהילה מזה שלושה עשורים. "ככל שהחברה נעשית יותר דמוקרטית, אנחנו הופכים ליותר ברורים בתחום האנשים שמנהיגים אותנו, וצריך שיהיה לכך מענה. להיות מנהיג היום זה הרבה יותר מורכב מבעבר."

גם כל נושא המימוש העצמי היום מאוד חזק, אומר זכאי. "אם בעבר ההורים שלחו את הילדים לתרומ למדינה, היום הם אומרים לילדים לדאוג לעצמם. היום קשה מאוד לאתר את האנשים שמוכינים ללכת עם זה רחוק. אנחנו עובדים היום עם ה'דור המזוין' של אביב גפן, הדור שסבא וסבתא שלו בנו את המדינה, שההורים שלו קילקלו אותה, והוא עדיין מר כיום חסר אונים ולא יודע מה לעשות. לטעמי, ההיסטוריה ממנת לדור הזה כמה אתגרים מאוד גדולים, ובני הדור בכלל לא מבינים את זה כרגע."

"מאוד חשוב לחברה שלנו להצמיח אנשים עם חזון וערכים", מרגיש ליבוביץ'. "המוטו בשנות ה-60 וה-70 היה מימוש עצמי כדבר הכי חשוב, אבל אי אפשר להנחיר רק למימוש עצמי, חייבים לראות גם את החברה כולה. מנהיג מבין שהוא לא צריך לראות רק לעצמו. אנחנו רוצים שהמנהיג יבין שהביטחונות שאיתם נולד נועדו לשרת את החברה, את האחרים, ולא רק את עצמו. מנהיג צריך להבין שכל תנינה שלו היא גם מימוש עצמי שלו."

לא רוצים תעודה

אז ארץ, בעצם, מלמדים מנהיגות? כולם מסכימים שהדרך היא לא רק באמצעות מערכי שיעור וספרים. כולם גם מסכימים שיש מקום להכניס את הנושא לתוכנית הלימודים.

"אני בפירוש חושב שצריך למצוא במסגרת בתי הספר כל מיני ערוצים שיאפשרו לילדים להתנסות במנהיגות, אם זה בכיתה או בפעילות חברתית בבית הספר או בקהילה", מסביר ליבוביץ'. "אבל אני לא רוצה לראות תעודה שפרט על מנהיגות. זה לא צריך להיות מקצוע בתעודה ולא דבר שיש בו ציון. זה מקצוע שיש בו תעודות הערכה, שיש בו תגמולים על פעילות ועשייה. זה צריך להיות משוה שהתלמידים ירצו לעשות."

כמו מה, למשל?

"אתם תלמידים צריכים לעבוד סדנאות מאוד חווייתיות, ברמה האלו שאנחנו עושים כנעני, ובנוסף צריך להנחיר את הילדים האלה, ללוות אותם ול- דון איתם על נושא המנהיגות. אנחנו, למשל, לוקחים את התלמידים לרעות ערב כנשים בשדה כדי ללמד אותם על מנהיגות, אבל אפשר למצוא גם דרכים

ניכסם שלנו לפתח את הפוטנציאל שקיים בהם. בתי הספר מפנים אלינו את התלמידים הכולטים בתחום המנהיגות, ומתוכנן אנחנו לוקחים כ-140 תלמידים ומטפחים אותם. אני מגדיר את עצמי כמלשח ילודים ומטפחים אותם. האיכות שלהם כבר בפנים, ואני רק יכול לעזור להם להפיק מעצמם."

"בכל המקרים על מנהיגות הסתבר שאנשים שהם פרו-אקטיביים, יזמים ומובילים גילו בעצמם את התכונות הללו בגיל צעיר מאוד", אומר ר"ר שמחה ליבוביץ', המתמחה במנהיגות חינוכית ומנהל את המרכז למנהיגות ולפיתוח צוות בטבע ולאור המקורות בנאות קדומים. "כבר בגן הילדים אנחנו רואים תופעות של ילדים מנהיגים. מנהיגות היא לא דבר שניתן ללמד, אבל היא בהחלט משוה שניתן לפתח, ולכן אין בתי ספר למנהיגות אלא רק לפיתוח מנהיגות, שבהם אנחנו עובדים על התכונות שכבר קיימות באנשים ומחזקים אותן."

שוב הנשיא מסתבך

עד לפני כעשור לא עלתה בישראל שאלת הצורך בהכשרת מנהיגות. תנועות הנוער, שעוד היו בשיא פריחתן, היוו כר נרחב לפיתוח כישורים כאלה. גם העובדה שבראשות המדינה עמדו מנהיגים שיכלו לשמש, בחלק מהמקרים, מודל לחיקוי, הפכה את הנושא פחות רלוונטי. אבל כיום, כשתנועות הנוער סובלות ממחסור בתניכים והעומדים בראשות המדינה הפכו למושא בעיקר ללעג, הצורך הופך בווער יותר.

"המשימה של פיתוח מנהיגות הופכת להיות הרבה יותר קשה בשנים האחרונות", קובע זכאי. "יש פה דור שאין לו מנהיגות להזדהות איתה, דור שגדל ללא מנהיגים כמודלים. הם רואים את ראש הממשלה מסתבך, את הנשיא מסתבך ואת שר האוצר מסתבך, וזו בעיה קשה."

"בעבר לא הייתה דרישה ללימודי המנהיגות כי החברה הייתה פחות דמוקרטית", מוסיף ניר שריג, מנהל פיתוח במנהלת השירות האזרחי-לאומי במשרד ראש הממשלה, העוסק בפיתוח מנהיגות נוער

אליאב זכאי: "אנחנו עובדים היום עם ה'דור המזוין' של אביב גפן, הדור שסבא וסבתא שלו בנו את המדינה, שההורים שלו קילקלו אותה, והוא עומד כיום חסד אוננים ולא יודע מה לעשות"

תחרות מלכת היופי של ישראל 2009

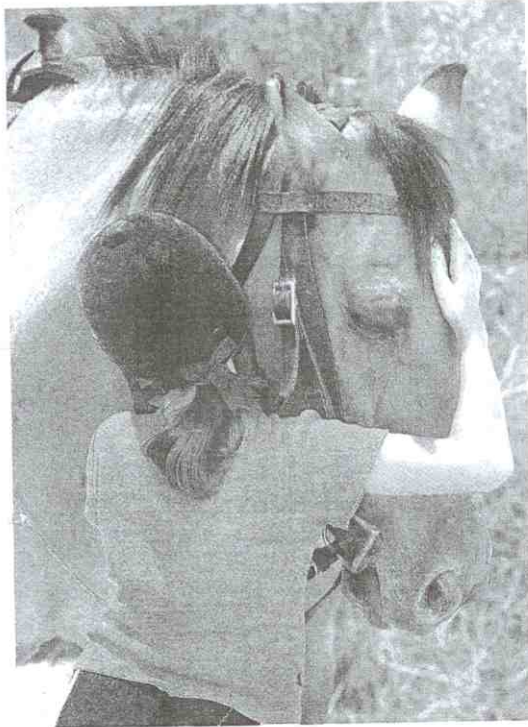
יש לנו יופי של הצעה בשבילכם

נחשו מי תהיה מלכת היופי של ישראל לשנת 2009 ותוכלו לזכות בחבילת מוצרי BEKO לכל הבית!

פרטים ועכשיו **BEKO** בחירה עולמית

תנתת חסות ראשית בתחרות **MAYBELLINE**

לפני יום הולדת 100 הולדתנו נחגג את יום הולדתנו ה-100. מיליונים ראו את יום הולדתנו ה-100.

צילום: אביגיל עוזי

שוטרים ותלמידים | תמר טרבליס-חודד

אילוף הסוררים

תוכנית הלימודים בתיכון "אדם חברה וטבע" נועדה להחזיר למסגרת בני נוער שאיבדו אמון במערכת ובמקום ללמוד מסתובבים ברחובות. בזכות תוכנית של בגרות באילוף כלבים ובריכה על סוסים הם זוכים לפגוש את השוטרים במהלך השיעורים ולא על הרבזלים

תיכון "אדם חברה וטבע" בכרמיאל הוקם במטרה לתת מענה לאוכלוסיות של נוער מנותק ונוער בסיכון, בהם כאלה שנשרו מהלימודים. התלמידים הלומדים בבית הספר יוכלו להיבחן לבגרות בכלבנות ובריכה על סוסים ברמה של חמש יחידות לימוד, ובסיום הלימודים יקבלו תעודת מאלפי כלבים ועוררי מאמץ וריכה. המשמעות היא שמיד עם תום הלימודים יוכלו הבוגרים לשרת במרוז בעלי חיים של המשטרה, כחלק משרות הצבאי.

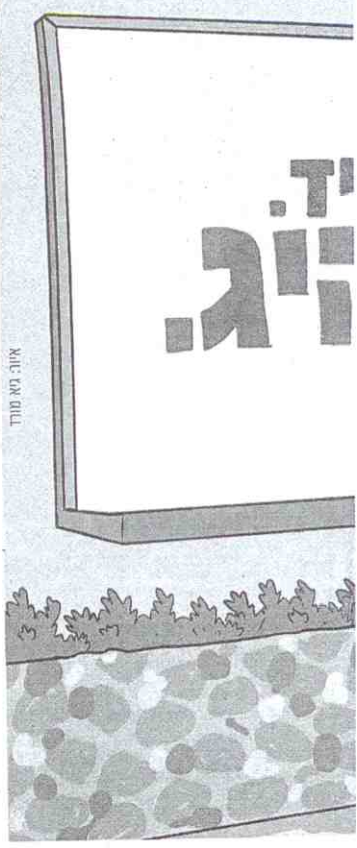
בית הספר הייחודי הוקם כתוצאה משיתוף פעולה בין אגף שח"ר במשרד החינוך, משרת ישראל, רשת בתי הספר "דרור" של הנוער העובד והלומד ועיריית כרמיאל, ובמסגרת תוכנית הלימודים הייחודית זוכים התלמידים לפגוש את השוטרים, ולא על הרבזלים. שוטרי מרוז בעלי חיים במשטרה הפכו להיות חברים בצוות ההיגוי של בית הספר, והם מלווים ומדריכים את התלמידים בהכוונה מקצועית בטיפול ובאילוף הכלבים והסוסים. הלימודים במסגרת המיוחדת מתקיימים אחת לשבוע, בקיבוץ אשבל הסמוך לכרמיאל, לשם מרסעים התלמידים מבית הספר.

ר"ר חיים נבו, מנהל המחלקה למרכז חינוך במשרד החינוך, מסביר כי בית הספר "אדם חברה וטבע" נחנך במטרה לתמוך בתלמידים שנשרו מהמערכת ומסתובבים ברחובות ללא מסגרת. "מיובר בתלמידים שאיבדו אמון במערכת, ואנו מנסים להשיב להם את האמון באמצעות מסגרות חינוך כיות אטרקטיביות ומכבדות, המציעות

"התלמידים זקוקים למרחבי העבע וכאן הם מקבלים מענה לצרכים מבחינה לימודית ורגשית"

להם מערך תומך של פסיכולוגים ועובדים סוציאליים", אמר נבו, "הברנו למשטרה בתחום של אילוף כלבים וסוסים, ובמפגש גש בין התלמידים השוטרים נבנית מחדש מערכת בונה אמון". מנהל בית הספר, רותם קפלן, אמר כי מרובר בתלמידים שבתי הספר הדיגיטליים במערכת החינוך אינם יודעים לתת להם מענה, והם מוצאים את עצמם ברחוב. לד"ר חיים נבו, התלמידים מקבלים יחס אישי וטוב פולי ולומדים בכל זאת קטנות בהדרגתם של שני מורים, במטרה לסייע להכין אותם לבגרות עיונית מלאה.

"התלמידים זקוקים למרחבי העבע, וכאן הם מקבלים מענה לצרכים מבחינה לימודית ורגשית", אמר קפלן, "המפגש עם המשטרה משנה אצלם את הדימוי על השוטרים ומבטל את הרתיקה מהם. "התלמידים צריכים להרגיש בעלי חיים, הם זקוקים למרחב של הטבע, וכאן הם מקבלים מענה לצרכים החשובים הללו באמצעות שילוב בין האדם, החברה והטבע". אמר קפלן, "המסלול מאוד אטרקטיבי ומוביל אותם מהשוליים למרכז, הם עוברים שני מרחבים של בנייה למסגרת ומסלול למידה, משמעת עצמית, אחריות ועבודה לפי כללים. במקום לנטוש אותם בשוליים, אנחנו מעודדים אותם לסיים 12 שנות לימוד עם בגרות מלאה."

אילוף מאת חודד

יד. יוג.

חוויתיות לפעולה בבתי הספר. "בתי הספר הם מקום מצוין להתחיל את התהליך ולגרות את התלמידים לחשיבה ולפעילות", מוסיף וכאי. "אבל מה לעשות שהשמימה היום בבתי הספר היא להוציא תעודת בגרות. לדעתי יש דברים שאפי שר לעסוק בהם בבתי הספר הרבה יותר ממה שנעשה היום. היום מאוד פופולרי לקרוא לכל דבר מנהיגות, כי ברור לכולם שיש פה משהו, אבל בתוך המערך כת אין סבלנות לתהליכים ארוכי טווח כמו שהנושא מצריך".

לדברי וכאי, למרות שיש מקום לתחום המינהיגות בבתי הספר, קיים צורך לפעול גם בחינוך הבלתי פורמלי. "בבתי הספר יש כמעט פרדוקס מובנה", הוא מסביר. "מועצת התלמידים היא המינהיגות הבית ספרית שממנה יצמחו אחר כך המינהיגים של הדור הבא, אבל מנהיגות אמורה לשנות את הנורמות הנהוגות, וכך יוצא שבית הספר אמור לפתח את המנהיגות שתמרוז בחוקים שהוא עצמו מתווה. לכן הרבה פעמים המורים מעדיפים לעצמו את הנושא בגבולות המתאימים. כל עוד מועצת התלמידים נלחמת למען נושאים שעומרים בקנה אחר עם בית הספר, הכל בסדר, אבל ברגע שמועצת התלמידים מחליטה לעשות משהו שקצת חורג מכך,

עד לפני כעשור לא עלתה בישראל שאלת הצורך בהכשרת מנהיגות. תנועות הנוער היוו בר נחב לביתנו השינוי מנהיגות ובראשות המדינה עמדו מנהיגים שבחלק מהמקרים היו מודל לחיקוי. כיום הצורך הופך בוער

יש מורים שאומרים: עד כאן. בבית הספר הייבים לשים בגולות, ואילו אנחנו, כמערכת בלתי פורמלית, יכולים ללכת עם זה הרבה יותר רחוק". שרג טרנץ כי אחת הבעיות המרכזיות של פיתוח המנהיגות בישראל נעוצה בחוסר אנשי מקצוע בתחום. "פיתוח מנהיגות הוא מקצוע, בעיקר בגבי חיינו נובי", הוא אומר. "זו מיומנות, וברגע אין מספיק אנשים מיומנים לכך בחברה הישראלית. צריך שיעשה מאמץ מסודר להכשיר אנשים בתחום הזה. אם אנחנו רוצים מנהיגות מרעית, כדאי שחלק מהמורים למדע יקבלו מיומנות של פיתוח מנהיגות מרעית. כדאי להוציא את המנופול בתחום מנהיגות מהרעים של מספר יחידים סגולה שלקחו על עצמם באופן חרוא את המשימה, ולפתח את המקצוע הזה."

הנהלת ארגון המורים מעניקה לכם רפואה שלמה

הצטרפו עוד היום לארגון המורים ותוכלו להנות מהטבה מדהימה זו! טל: 03-7406777

הנהלת ארגון המורים מעניקה לחברי הארגון, באמצעות חברת הביטוח "הפניקס", כיסוי של עד מיליון ₪ לארוע עבור תרופות מאריכות ימים ומצילות חיים אשר אינן נכללות בסל התרופות - באפס עלות!

"זוהי הפעם הראשונה בישראל שניתנת הטבה מסוג זה ללא צורך בעלות נוספת מצד המבוטחים. מדובר בביטוח חדשני וייחודי במשק הישראלי אשר בבנייתו הושקעה מחשבה רבה באמצעות סיוע של גורמים מקצועיים בתחום"

ן אדו, יו"ר הנהלת ארגון המורים

מוקד לחברי הארגון: 3455 + 03-7332222 א 03-שלוחה מס' 5

ארגון המורים העל יסודיים
irgun-hamorim.org.il